

พระพิศาลพัชรกิจ

(สมนึก อุตฺตรภทฺโท)

เจ้าคณะอำเภอหล่มสัก

เจ้าอาวาสวัดศรีมงคล

วัดศรีมงคล อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๑๙๘๔๔

สำนักพระราชวัง

๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๑

พระราชทานเพลิงศพ พระพิศาลพัชรกิจ อดีตเจ้าคณะอำเภอหล่มสัก และเจ้าอาวาสวัดศรีมงคล ณ เมรุวัดศรีมงคล อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

วันเสาร์ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๑ เวลา ๑๖.๐๐ น. พระราชทานเพลิง

ทองห่อ/พิมพ์/ ๙ /ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระพิศาลพัชรกิจ เพื่อทราบ ติดต่อขอรับหีบเพลิงพระราชทานที่กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง ไปปฏิบัติ โดยเจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

ข้าพระพุทธเจ้า คณะศิษยานุศิษย์ พระครูพิศาลพัชรกิจ อตฺตรภทฺโท รู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเพลิงศพพระครูพิศาลพัชรกิจ อตฺตรภทฺโท นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณและเป็นเกียรติยศอันสูงสุดแก่พระครูพิศาลพัชรกิจ อตฺตรภทฺโท และแก่คณะศิษยานุศิษย์ หากพระครูพิศาลพัชรกิจ อตฺตรภทฺโท จะทราบด้วยญาณวิถีใดๆ ก็ตาม ก็คงจะมีความปิติชื่นชมโสมนัส สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้ ข้าพระพุทธเจ้า คณะศิษยานุศิษย์ของพระครูพิศาลพัชรกิจ อตฺตรภทฺโท ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อม ถวายบังคม ณ เบื้องพระยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

คณะศิษยานุศิษย์

ของ

พระครูพิศาลพัชรกิจ อตฺตรภทฺโท

ประวัติพระพิศาลพัชรกิจ

(สมนึก อุตฺตรภทฺโท)

พระพิศาลพัชรกิจ ฉายา อุตฺตรภทฺโท อายุ 51 ปี 5 เดือน 21 วัน 30 พรรษา น.ธ.เอก ปริญญามหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาสังคมสงเคราะห์ จากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การดำรงตำแหน่งครั้งสุดท้าย เป็นเจ้าอาวาสวัดศรีมงคล ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ และดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอหล่มสัก

สถานะเดิม

ชื่อ สมนึก นามสกุล ทองยา

เกิดวัน 1 ฯ 11 ค่ำ ปีมะแม วันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2486

นามบิดา นายลี ทองยา นางโป๊ะ ทองยา

บ้านเลขที่ หมู่ที่ 6 ต.ตาลเดี่ยว อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์

มีพี่น้องรวมกัน 5 คน คือ

1. นางหนู โฉมอุปฮาด
2. นายพี โฉมอุปฮาด
3. นายดี โฉมอุปฮาด
4. นายคำ ทองยา
5. พระพิศาลพัชรกิจ (สมนึก ทองยา)

บรรพชา

วัน 2 ฯ 4 ค่ำ ปีวอก วันที่ 5 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2499 วัดทุ่งจันทร์สมุทร ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พระอุปชาฌาย์ พระครูวาทีวิสุทธิ์ วัดทุ่งจันทรสมุทร ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

การบรรพชา เดิมทีเดียว บรรพชาเนื่องในงานศพของโยมแม่จูง ศพของโยมแม่ที่ได้ถึงแก่กรรม และได้บวชตลอดมาจนอายุครบ อุปสมบทเป็นพระภิกษุ โดยได้รับความอนุเคราะห์จากท่านอาจารย์ พระครูวิสุทธิสาร (บัวภา จารุวณโณ) เจ้าอาวาสวัดปากห้วยขอนแก่น และเจ้าคณะตำบลบ้านกลาง ได้นำมาฝากไว้ ณ สำนักวัดศรีมงคล ให้อยู่ในความอนุเคราะห์ของหลวงพ่อพระครูวิจารณ์พัชรสิทธิ์ (บุญมา ฉนฺทโก นามสกุล แขมนก)

ในปี พ.ศ.2502 หลวงพ่อพระครูวิจารณ์พัชรสิทธิ์ อดีตเจ้าคณะอำเภอหล่มสัก (มรณภาพแล้ว) ได้นำไปฝากให้สังกัดอยู่ ณ วัดมงคลทับคล้อ อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ครั้นต่อมา เมื่อ พ.ศ. 2504 หลวงพ่อพระครูวิจารณ์พัชรสิทธิ์ ได้นำไปฝากให้สังกัด ณ วัดยานนาวา คณะ 9 กรุงเทพมหานคร จนถึง พ.ศ. 2508 จึงได้กลับคืนมาอยู่วัดศรีมงคล ซึ่งหลวงพ่อพระครูวิจารณ์ พัชรสิทธิ์ ให้กลับมาช่วยงานในหน้าที่ เลขานุการเจ้าคณะอำเภอหล่มสัก ที่วัดศรีมงคล อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

อุปสมบท

วัน 2 ฯ 5 ค่ำ ปีเถาะ วันที่ 15 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2506 ที่วัดศรีมงคล ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูณ์ พระอุปัชฌาย์พระครูวิจารณ์พัชรสิทธิ์ วัดศรีมงคล อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พระอนุสาวนา พระอธิการแม้น ฉายา จนฺทสาโร วัดศรีมงคล อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

วิทยฐานะ

1. พ.ศ. 2499 สำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านปากห้วย ขอนแก่น อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
2. พ.ศ. 2500 สอบนักธรรมชั้นเอกได้ ในสำนักเรียนวัดศรีมงคล

การปกครอง

พ.ศ. 2508	เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดศรีมงคล และเป็นเลขานุการเจ้าคณะอำเภอหล่มสัก
พ.ศ. 2514	เป็นเจ้าอาวาสวัดทุ่งจันทรสมุทร
พ.ศ. 2515	เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าคณะอำเภอหล่มสัก

พ.ศ. 2516 เป็นรองเจ้าคณะอำเภอหล่มสัก รูปที่ 1

พ.ศ. 2518 เป็นเจ้าคณะอำเภอหล่มสัก และรักษาการแทน เจ้าอาวาสวัดศรีมงคล

พ.ศ. 2520 เป็นเจ้าอาวาสวัดศรีมงคล

งานการศึกษา

1 พ.ศ. 2508 เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมประจำสำนักเรียน วัดศรีมงคล

พ.ศ. 2510 เป็นอาจารย์ใหญ่ประจำสำนักเรียน วัดศรีมงคล

พ.ศ. 2522 เป็นกรรมการตรวจประโยคนักธรรม สนามหลวง

งานเผยแผ่

1. พ.ศ. 2515 ได้ผ่านการอบรมเป็นพระธรรมทูตประจำอำเภอหล่มสัก จากสภามหามงกุฏราชวิทยาลัย และมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รุ่นที่ 5 และเป็นพระภิกษุหน่วยพัฒนาการท้องถิ่นในโครงการเดียวกัน

2. โครงการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม โดยการจัดตั้งกลุ่มหนุ่มสาวชุมนุมธรรมขึ้นมา เพื่ออบรมศีลธรรมให้รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวกัน ให้รู้จักกตัญญูกตเวทิตาธรรม ส่งเสริมให้รู้จักรักษาสุขภาพอนามัย การประกอบอาชีพที่สุจริต

3. โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน จัดให้มีการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเป็นประจำทุกปี โดยกำหนดเอาวันที่ 9 เมษายนของทุกปี และสิ้นสุดในวันที่ 9 พฤษภาคมของทุกปี รวมระยะเวลา 1 เดือน

3. โครงการอบรมเยาวชนในโรงเรียน โดยจัดส่งพระภิกษุที่มีความรู้ความสามารถไปอบรมในโรงเรียนต่างๆ ทุกวันสุดสัปดาห์ และจัดให้การฝึกหัดให้ทำสมาธิจิตพร้อมไปด้วย

4. โครงการนพกะผู้เยาว์ ส่งเสริมให้วัดต่างๆ ในเขตการปกครองจัดให้มีการอบรมนพกะผู้เยาว์เพื่ออบรมเยาวชน

5. โครงการจัดตั้งโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จัดตั้งโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์และส่งเสริมให้วัดต่างๆ จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนสนใจในศีลธรรมมากขึ้น

งานสาธารณูปการ

1. พ.ศ. 2519 ได้ทำการก่อสร้างสำนักงานที่ทำการคณะสงฆ์อำเภอหล่มสัก เป็นอาคารตึกชั้นเดียวมุงด้วยกระเบื้อง สิ้นค่าก่อสร้าง 45,000 บาท (สี่หมื่นห้าพันบาท)

2. พ.ศ. 2520 ได้จัดการปรับปรุงพื้นที่ทำสนามหญ้า และตัดถนนภายในวัด สิ้นเงิน 42,000 บาท (สี่หมื่นสองพันบาท)

3. พ.ศ. 2521 ได้จัดการซ่อมแซมและทาสีโรงเรียนปริยัติธรรมและศาลาการเปรียญ สิ้นเงิน 150,000 บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นบาท)

4. พ.ศ. 2522 ได้ทำการก่อสร้างกุฏิทรงไทยขึ้นจำนวน 1 หลัง เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กทั้งหลัง มุงด้วยกระเบื้อง สิ้นค่า ก่อสร้าง 170,000 บาท (หนึ่งแสนเจ็ดหมื่นบาท)

5. พ.ศ. 2523 ได้ทำการก่อสร้างกุฏิทรงไทยขึ้นจำนวน 1 หลัง เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กทั้งหลัง สิ้นค่าก่อสร้างจำนวน 350,000 บาท (สามแสนห้าหมื่นบาท)

งานด้านสาธารณะสงเคราะห์

การแจกเครื่องอุปโภคบริโภค จัดเครื่องอุปโภคบริโภคออกไปแจกแก่ประชาชนในท้องถิ่นกันดาร และในสถานที่ที่มีความจำเป็นเพื่อบรรเทาความอดอยากยากจนเพื่อช่วยสงเคราะห์อนุเคราะห์

งานด้านการศึกษาสงเคราะห์

ได้นำเครื่องแต่งตัวของนักเรียน สมุด ดินสอ อุปกรณ์การศึกษาและทุนการศึกษาไปสงเคราะห์นักเรียนที่ยากจนในเขต 3 อำเภอ คือ หล่มสัก หล่มเก่า อำเภอเขาค้อรวมมูลค่าที่นำสิ่งของไปแจกประมาณได้ 176,450 บาท (หนึ่งแสนเจ็ดหมื่นหกพันสี่ร้อยห้าสิบบาท)

เมื่อ พ.ศ. 2521 ได้นำพันไม้ไผ่ตงถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินที่เขาค้อ จำนวน 2,000 ต้น เพื่อพระราชทานให้ราษฎรนำไปปลูก

สมณศักดิ์

พ.ศ. 2509 เป็นพระสมุห์ ฐานานุกรมในพระครูวิจารณ์พัชรสิทธิ์

พ.ศ. 2518 เป็นพระครูสัญญาบัตร เจ้าคณะอำเภอชั้นโท ที่พระครูอนุรักษ์พัชรกิจ

พ.ศ. 2520 เป็นพระอุปัชฌาย์

พ.ศ.2523 เป็นพระครูสัญญาบัตรเจ้าคณะอำเภอชั้นเอก ในพระราชทินนามเดิม

พ.ศ. 2531 เป็นคณะครูสัญญาบัตรเจ้าคณะอำเภอชั้นพิเศษ ในพระราชทินนามเดิม

พ.ศ.2536 เป็นพระราชาคณะ ที่พระพิศาลพัชรกิจ

ได้รับเกียรติคุณจากหน่วยงานต่าง ๆ

พ.ศ. 2530 ได้รับยกย่องจากสมเด็จพระสังฆราช ในฐานะผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา

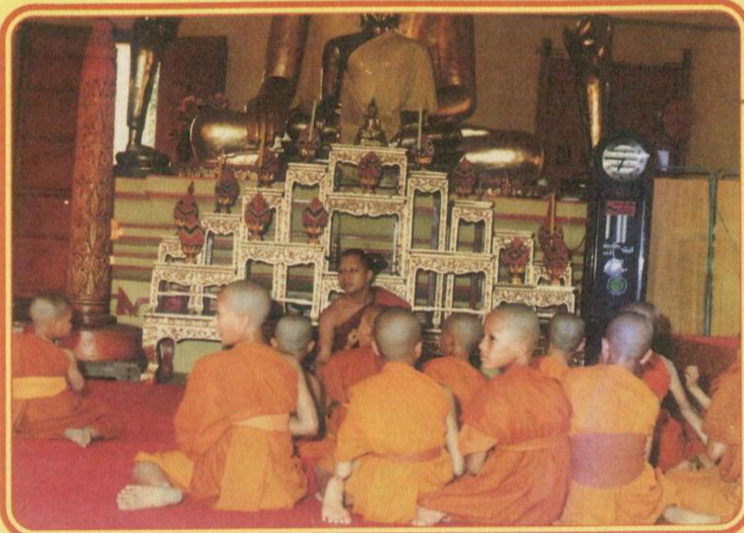
พ.ศ.2537 ได้รับยกย่องจากสมเด็จพระสังฆราชในฐานะผู้ทำคุณประโยชน์พระพุทธศาสนาในด้านส่งเสริมการพัฒนาชุมชน

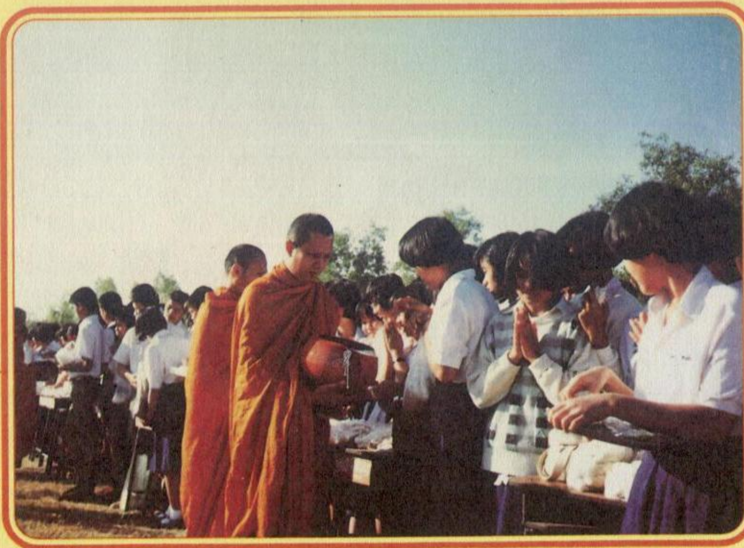
พ.ศ.2538 ได้รับปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาสังคมศาสตร์

ประวัติวัดศรีมงคล

วัดศรีมงคล ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ชื่อวัด โดยทางราชการเรียกว่า "วัดศรีมงคล" ชาวบ้านเรียกว่า "วัดกลาง" เป็นวัดราษฎร์ อยู่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาค 4

ตำแหน่งที่ตั้งวัด

เลขที่ 10 ถนนพิทักษ์ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ *(ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นเลขที่ 10 ถนนพระพุทธบาท)*

บริเวณใกล้เคียง

ทิศเหนือ ติดต่อกับถนนพิทักษ์ริมแม่น้ำป่าสัก

ทิศใต้ ติดต่อกับที่ดินราชพัสดุ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับหมู่บ้าน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับโรงเรียนเทศบาลบ้านศรีมงคล

ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปของบริเวณที่ตั้งวัด

ปกติพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบเอียงไปทางทิศใต้ ในฤดูฝนน้ำจะไหลไปขังอยู่พื้นที่ของวัดทางทิศตะวันตก แลไหลไปสู่ถนนซอยพระพุทธบาท

บริเวณวัดส่วนมากมีต้นไม้ชนิดต่างๆ เช่น ต้นสัก ต้นโพธิ์อินเดีย ต้นมะขาม ต้นมะพร้าว ต้นหางนกยูง ต้นอินทนนท์ ต้นกระถินณรงค์ ต้นหูกวาง ต้นสน ต้นมะม่วง ต้นพิกุล ต้นกัลปพฤกษ์ ต้นชงโค ต้นยูคาลิปตัส ต้นตะแบก ต้นสะเดา ฯลฯ

ปูชนียวัตถุ และถาวรวัตถุอื่นๆ ของวัด

1. รอยพระพุทธบาทจำลอง หล่อด้วยทองเหลือง หลวงประจิตกรณีย์ อัยการจังหวัด หล่มสัก เป็นผู้สร้างถวาย สร้างเมื่อ พ.ศ.เท่าไหร่ หาหลักฐานไม่พบ

2. อุโบสถ พระประธานปั้นด้วยปูนลงรักปิดทองเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย สร้างคู่กับอุโบสถ หน้าตักกว้าง เมตร สูง เมตร สร้างเมื่อ พ.ศ.เท่าไหร่ หาหลักฐานไม่พบ

3. ศาลาการเปรียญ สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2508 คณะศรัทธา ชาวอำเภอหล่มสักเป็นผู้สร้าง

4. ศาลา ช.วัฒนศัพท์ เป็นศาลาธรรมสังเวช สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2515 นายช่วง วัฒนศัพท์ เป็นผู้สร้างถวาย

5. โรงเรียนปริยัติธรรมพิทักษ์ประชานฤมิตร สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2513 พ.ต.อ.กิตติ เสรีบุตร ผู้บังคับการตำรวจภูธร เขต 6 จังหวัดพิษณุโลก เป็นผู้สร้างถวาย

6. มณฑป ที่ประดิษฐานรอยพระพุทธบาทจำลองสร้างเมื่อ พ.ศ. 2518 สร้างโดยคณะศรัทธาชาวหล่มสัก

7. ที่ทำการเจ้าคณะอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ สร้างเสร็จเมื่อพ.ศ. 2520 คุณนายเที้ยม สุคนธหงษ์ คุณเกษม คุณหญิงชื่นจิตร สุขุม และคุณวิสุทธิ์ ตันวิสุทธิ์ เป็นผู้สร้างถวาย

อสังหาริมทรัพย์ประเภทที่ดินของวัด

1. จำนวนเนื้อที่ตั้งวัด ที่ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีเนื้อที่ 17 ไร่ 2 งาน 69 ตารางวา มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ คือ โฉนดที่ดินหมายเลขที่ 29

2. ที่ธรณีสงฆ์แปลงที่ 1 ที่ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 2 งาน 34 ตารางวา มีหนังสือแสดง กรรมสิทธิ์

3. ที่ผลประโยชน์แปลงที่ 1 ที่ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 6 ไร่ 1 งาน 70 ตารางวา มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ คือโฉนดที่ดินหมายเลข 30

หลักฐานการตั้งวัด

1. หนังสืออนุญาตสร้างวัด (ยังหาไม่พบ) สร้างขึ้นประมาณ พ.ศ. 2372

2. ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พระบรมราชโองการ ลงวันที่ เดือน พ.ศ. เท่าไหร่ หาหลักฐานไม่พบ

วัดกลางหรือวัดศรีมงคล นับตั้งแต่ตั้งวัดมา มีพระภิกษุสามเณรจำพรรษามาตลอด การห่มผ้านั้นเดิมทีห่มคลุมบิดลูกบวบออก คือห่มแบบธรรมดาโดยทั่วไป

ต่อมาในสมัยพระครูอนุรักษ์พัชรกิจ เจ้าคณะอำเภอหล่มสัก องค์ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงการห่มผ้าใหม่คือพระภิกษุห่มบิดลูกบวบเข้าหรือที่เรียกว่า **"มังกรพันแขน"** และสามเณรห่มดองมีผ้ารัดอก และยังคงรักษาระเบียบการห่มผ้าอย่างเคร่งครัดมาจนทุกวันนี้

ประวัติความเป็นมาของวัดศรีมงคลโดยสังเขป

วัดศรีมงคล เดิมชื่อว่าวัดกลาง เพราะสร้างอยู่ในใจกลางเมืองหล่มสัก ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อวัดจากวัดกลาง มาเป็น "วัดศรีมงคล" และเป็นสถานที่ใช้ถือน้ำพิพัฒน์สัตยาในสมัยโบราณ มีประวัติเกี่ยวข้องกับทางประวัติศาสตร์ซึ่งจำเป็นต้องกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของบ้านเมืองพอสมควร เพื่อจะได้ทราบประวัติโดยสังเขป

แต่ก่อนเมืองหล่มสักเดิมเขียนเป็นหล่มศักดิ์ ซึ่งเป็นเมืองที่ตั้งขึ้นเมื่อครั้งเสร็จสิ้นจากการปราบกบฏ มีเจ้าเมืองเวียงจันทน์เป็นหัวหน้า ในปี 2372 โดยมีประวัติความเป็นมาดังต่อไปนี้

เมื่อ พ.ศ. 2369 เจ้าอนุวงศ์ผู้ครองเมืองเวียงจันทน์อันเป็นประเทศราชของไทยนั้น ได้เกิดกบฏขึ้นต่อกรุงสยาม ทางกรุงสยามได้จัดกองทัพไปปราบกบฏเวียงจันทน์ จับตัวเจ้าอนุวงศ์ได้และได้จัดการปกครองหัวเมืองต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว จึงมาตั้งเมืองหล่มสักในปัจจุบัน โดยพระสุริยวงศาฯ (คง) เป็นผู้สร้างเมืองหล่มสักและวัดศรีมงคลขึ้น

ตามพงศาวดารเมืองเวียงจันทน์ก่อนเป็นกบฏ เดิมแต่โบราณเมืองเวียงจันทน์เป็นเอกราชเรียกอาณาเขตว่า **"กรุงศรีสัตนาคนหุต"** เมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีเคยเป็นข้าศึกกับกรุงศรีอยุธยาบ้าง เคยเป็นประเทศราชขึ้นต่อกรุงศรีอยุธยาบ้าง เคยเป็นสัมพันธมิตรบ้าง ตามเหตุการณ์ที่มีมาในพงศาวดาร จนถึงกรุงธนบุรีเป็นราชธานีของประเทศสยาม

ในครั้งนั้น พระเจ้าศิริบุญสาร ครองกรุงศรีสัตนาคนหุตอยู่ได้เจริญสัมพันธไมตรีกับสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี แต่ต่อมาพระเจ้าศิริบุญสารได้ทำการกบฏบังอาจแต่งกองทัพบุกรุกลงมาถึงตำบลดอนมดแดง *(คือจังหวัดอุบลราชธานีในปัจจุบัน)* ได้จับพระวอซึ่งสวามิภักดิ์ต่อสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีบุรีฆ่าเสีย สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีขัดเคือง จึงแต่งกองทัพไปตีเมืองศรีสัตนาคนหุต เมื่อ พ.ศ. 2321 ตีได้เมืองเวียงจันทน์และเมืองขึ้นของกรุงศรีสัตนาคนหุต

ส่วนพระเจ้าศิริบุญสาร หนีไปอาศัยในแดนญวน กองทัพคงจับได้แต่บุตรของพระเจ้าศิริบุญสารหลายคน เมื่อเสร็จจากการปราบปรามแล้ว พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ ทรงเชิญพระพุทธปฏิมากรแก้วมรกตกับพระบางและพาบุตรของเจ้าศิริบุญสาร ลงมากรุงธนบุรี กรุงศรีสัตนาคนหุต (เวียงจันทน์) ตกเป็นเมืองขึ้นของกรุงสยามฯ ได้แต่งตั้งขุนนางอยู่รักษาเมืองนั้น ๆ

ต่อมาถึงรัชกาลที่ 1 พระเจ้าศิริบุญสารรู้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ทรงชุบเลี้ยงบรรดาบุตร

ของตนซึ่งอยู่ในกรุงเทพฯ ให้ผาสุกคิดว่าตัวเองแก่ชราแล้ว จึงกลับเข้ามายังเมืองเวียงจันทน์ หมายจะกลับมาสวามิภักดิ์

แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไม่วางพระราชหฤทัย จึงทรงตั้งเจ้านันทเสนบุตรคนใหญ่ของพระเจ้าศิริบุญสารขึ้นไปครองเมืองเวียงจันทน์ จึงพระราชทานพระบาง อันเป็นพระพุทธรูปสำหรับเมืองคืนให้เป็นเกียรติยศ ส่วนพระเจ้าศิริบุญสารนั้น ก็พระราชทานอนุญาตให้อยู่ในเมืองเวียงจันทน์ กับบุตร ต่อมาจนถึงพิราลัย

แต่พระเจ้าจันทเสนปกครองไม่เรียบร้อย จึงโปรดเกล้าฯ เรียกกลับตั้งเจ้าอินทวงษ์น้องไปแทน *(ซึ่งเป็นเจ้าตาของเจ้าฟ้าคุณทิพยวดี)* และโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าอนุวงค์ *(ที่เรียกกันเป็นสามัญว่าเจ้าอนุ)* บุตรของพระเจ้าศิริบุญสารอีกคนหนึ่งเป็นตำแหน่งอุปราช เจ้าอนุวงศ์เป็นคนมีความสามารถเคยคุมกองทัพเมืองเวียงจันทน์ไปช่วยรบพม่าทางเมืองเชียงแสนมีบำเหน็จความชอบถึง 2 ครั้ง ครั้นเจ้าอินทวงษ์ถึงพิราลัยจึงโปรดเกล้าฯตั้งเจ้าอุปราชอนุวงศ์ให้ครองเมืองเวียงจันทน์ต่อมาฯ

รัชกาลที่ 2 เจ้าอนุวงศ์ครองเมืองเวียงจันทน์ เอาใจใส่ต่อกรุงเทพฯ ดีมาก จนสนิทชิดชอบพระราชอัธยาศัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และพระบรมวงศานุวงศ์และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระรามาธิบดีที่ 3 รัชกาลที่ 3 กรุงรัตนโกสินทร์ *(ครั้นยังดำรงพระยศเป็นหมื่นเจษฎาบดินทร)*

ในปี พ.ศ.2362 ทำความดีความชอบ คือครั้งพวกข้าศึกตีเมืองนครจำปาศักดิ์ได้ เจ้าอนุวงศ์รับอาสาช่วยปราบปรามพวกข้ากบฏได้ราบคาบ

ต่อนั้นมา ทางกรุงสยามเกิดปัญหาเรื่องที่จะปรึกษาว่าการปกครองเมืองนครจำปาศักดิ์ต่อไปจะเป็นอย่างไรกัน เจ้าเมืองอ่อนแอไม่มีตัวผู้ที่จะรักษาบ้านเมือง

เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ใคร่จะได้บุตรของตนเป็นเจ้าเมืองนครจำปาศักดิ์ พระรามาธิบดีที่ 3 รัชกาลที่ 3 *(เมื่อยังดำรงพระยศเป็นหมื่นเจษฎาบดินทร)* ทรงช่วยสนับสนุนให้เจ้าราชบุตรโย้ บุตรของเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ จนได้เป็นเจ้าเมืองนครจำปาศักดิ์ สำเร็จความปรารถนา มีอำนาจปกครองทางด้านเหนือลงมาด้านตะวันออกจนจดแดนกรุงกัมพูชา

เหตุเกิดกบฏในเวียงจันทน์

เมื่อ พ.ศ.2367 พระรามาธิบดีที่ 2 รัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์เสด็จสวรรคต เจ้าอนุวงษ์เวียงจันทน์ลงมาถวายพระเพลิงพระบรมศพ ประจวบกับอังกฤษส่งนายร้อยเอกเฮนรีเบิร์นีเป็นทูตเข้ามาขอทำหนังสือสัญญา ชั้นแรกฝ่ายไทยไม่ประสงค์ที่จะทำ ต้องปรึกษากันอยู่นาน ขณะนั้นเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์พำนักอยู่ในกรุงเทพฯ เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์เชื่อว่าตัวได้สนิทชิดชอบกับพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ จะขอร้อง

อย่างไรคงทรงยินยอม จึงทูลขอแบ่งพวกครัวเมืองเวียงจันทน์ ที่ได้กวาดต้อนลงมา เมื่อครั้งกองทัพไทยขึ้นไปตีกรุงศรีสัตนาคนหุตครั้งกรุงธนบุรี จะกลับขึ้นไปบ้านเมือง พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 3 ทรงพระราชดำริว่า พวกครัวที่ได้มาตั้งที่อยู่เป็นหลักแหล่งอยู่หัวเมืองชั้นในแล้ว ถ้าพระราชทานไปแม้พวกใดพวกหนึ่ง พวกอื่นก็จะพากันกำเริบจึงไม่พระราชทานตามประสงค์ เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์รู้สึกอัปยศ เมื่อกลับขึ้นไปเมืองจันทน์ก็ตั้งต้นคิดการกบฏ จึงห่างเหินหันไปฝึกใฝ่กับพวกญวนหมายจะเอากำลังญวนช่วยต่อสู้ไทย

เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์จัดทัพบกเข้ามา

พ.ศ.2369 มีข่าวลือไปถึงเวียงจันทน์ว่าไทยเกิดวิวาทกับอังกฤษ อังกฤษจะยกกองทัพเรือมาตีกรุงเทพฯ เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ เห็นเป็นโอกาสก็ออกหน้าก่อการกบฏ

จึงสั่งให้เจ้าเมืองนครจำปาศักดิ์ ซึ่งเป็นราชบุตร ให้ยกกองทัพเมืองนครจำปาศักดิ์เข้ายึดหัวเมืองไทย *(มณฑลอุบล)*

ให้เจ้าอุปราชติสะ ผู้เป็นน้องคุมกองทัพลงมายึดหัวเมืองไทย *(มณฑลร้อยเอ็ด)*

กองทัพเมืองเวียงจันทน์ให้ราชวงษ์ (เง่า) ผู้เป็นบุตรคนโตเป็นกองหน้า

ตัวเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์กับเจ้าโป้ราชบุตรคนใหญ่ *(ซึ่งเป็นตำแหน่งเจ้าสุทธิสาร)* เป็นทัพหลวงยกมาเมืองนครราชสีมา

การที่เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ยกกองทัพลงมาครั้งนี้ ลวงเจ้าเมืองกรมกองต่าง ๆ ตามรายทางที่ยกทัพมาว่า พระบาทสมเด็จฯ พระรามาธิบดีที่ 3 ได้มีศุภอักษรขึ้นไปจากกรุงเทพฯ ว่าอังกฤษจะยกทัพเรือเข้ามาตีกรุงเทพฯ โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าอนุวงศ์ฯ เกณฑ์ทัพลงมาช่วยต่อสู้ข้าศึก พวกเจ้าเมือง กรม กอง รายทางไม่รู้เท่าทัน เห็นเจ้าอนุวงศ์เป็นคนโปรดปรานมาแต่ก่อน ก็ยอมให้กองทัพยกผ่านเมืองมาและจ่ายสะเบียงอาหารให้จนถึงเมืองนครราชสีมา

เผอิญในเวลานั้น พระยานครราชสีมากับพระยาปลัดออกไปราชการทางเมืองขุขันธ์ มีแต่กรมการรักษาเมือง เจ้าอนุวงศ์ก็เข้ายึดนครราชสีมา แล้วให้ราชวงศ์ยกกองทัพหน้าลงมากวาดต้อนผู้คนที่เมืองสระบุรี

กรุงเทพฯ ทราบข่าวกบฏ

ฝ่ายทางกรุงเทพฯ ทราบข่าวว่า เจ้าอนุวงศ์เป็นกบฏได้ยึดนครราชสีมาไว้แล้วก็เร่งรีบเกณฑ์กองทัพ และได้ข่าวซ้ำลงมาเป็นลำดับว่า ถึงสระบุรีแล้วอีก 3 วันจะถึงกรุงเทพฯ ก็เตรียมป้องกันพระนครให้ตั้งค่ายรี้พล ตั้งแต่ทุ่งสามเสนรายตลอดจนถึงทุ่งหัวลำโพงไว้ก่อน

โปรดเกล้าฯ ให้กรมพระราชวังบวรมหาศักดิพลเสพยกไปเมืองสระบุรีเมื่อวันเสาร์ เดือนสี่ แรม 6 ค่ำ ปีจอ พ.ศ. 2349

ฝ่ายเจ้าราชวงศ์เมื่อรู้ว่ากรุงเทพฯ ยกขึ้นมาถึงท่าเรือพระพุทธบาท ก็รีบถอยหนีกลับไปเมืองนครราชสีมา

กองทัพไทย *(กรมพระราชวังบวร)* ถึงสระบุรี ทราบว่า เจ้าราชวงศ์หนีไปแล้ว จึงตั้งมั่นรอกำลังที่จะยกเป็นกองทัพใหญ่ขึ้นไปตีเมืองเวียงจันทน์อยู่ที่นั่น

คุณหญิงโมวีรสตรีนครราชสีมา

ฝ่ายเจ้าอนุวงศ์ อยู่เมืองนครราชสีมา ให้กวาดต้อนครอบครัวชาวเมืองนครราชสีมาส่งไปเมืองเวียงจันทน์ ครั้งนั้น เผอิญคุณหญิงโมภรรยาพระปลัดเมืองถูกกวาดต้อนไปด้วย คุณหญิงโมมีสติปัญญาสามารถคิดกลอุบายให้ควบคุมไปช้าๆ รอพวกครัวที่กวาดต้อนไปทันกันที่ทุ่งสำริด พอเห็นว่ามีกำลังมากกว่าพวกที่คุม ก็ช่วยกันทั้งชายหญิงเข้าแย่งศาสตราวุธของข้าศึกต่อสู้ฟันพวกชาวเมืองเวียงจันทน์ที่ควบคุมอยู่แตกพ่ายไปแล้วตั้งค่ายมั่นอยู่ที่ทุ่งสำริด พวกชาวเมืองนครราชสีมาที่แตกศึกไปซ่อนอยู่ในป่า ก็มารวมกันกับพวกครัวที่ทุ่งสำริดเป็นอันมาก

พระยาปลัดสามีคุณหญิงโมก็ตามไปที่นั่น เจ้าอนุวงศ์ให้กองทัพยกมาปราบพระยาปลัดและคุณหญิงโม ให้พวกครัวช่วยกันตีแตกกลับมาอีก เจ้าอนุวงศ์ปราบพวกครัวไม่ได้สมคิด พอได้ข่าวว่ากองทัพกรุงเทพฯ ยกขึ้นไปก็เลิกทัพกลับเวียงจันทน์

ให้เจ้าราชวงศ์ไปยึดเมืองหล่ม และให้เจ้าสุทธิสารไปยึดเมืองภูเขียว ตั้งรักษาด่านเตรียมสู้กองทัพกรุงเทพฯ ที่จะยกขึ้นไป *(เมืองหล่มคือเมืองหล่มเก่าอยู่เหนือเมืองหล่มสัก)*

การที่พวกครัวชาวเมืองต่อสู้ชนะศึกครั้งนั้น พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชบำเหน็จตั้งคุณหญิงโม เป็น **"ท้าวสุรนารี"** แต่พระปลัดนั้น ถึงรัชกาลที่ 4 จึงทรงตั้งเป็น **"เจ้าพระยามหิศราบดี"** ที่ปรึกษาราชการเมืองนครราชสีมา

กองทัพที่ไปปราบกบฏเมืองเวียงจันทน์

การปราบกบฏครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าให้จัดเป็นกองทัพใหญ่ 2 ทัพ กองทัพน้อย 1 ทัพ โดยให้แยกย้ายกันเข้าตีเมืองเวียงจันทน์ คือ

ทัพใหญ่ที่ 1 ให้ตรงเข้าตีเมืองเวียงจันทน์ โปรดเกล้าฯ ให้กรมพระราชวังบวรมหาศักดิ์พลเสพเป็นจอมทัพ ฯลฯ

กองทัพใหญ่ที่ 2 ให้ปราบกบฏทางหัวเมืองอ้อมไปบรรจบกับกองทัพใหญ่ที่ 1 ที่เมืองเวียงจันทน์โปรดเกล้าฯ ให้กรมหมื่นสุรินทรรักษ์เป็นจอมทัพ

กองทัพน้อยที่ 1 ทัพนั้นจะให้ไปตีเมืองหล่มและหัวเมืองของเวียงจันทน์ ทางตะวันตกไปบรรจบกับกองทัพใหญ่ที่ 1 โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาอภัยภูธรเป็นแม่ทัพฯ และให้พระเพ็ชรพิชัยและพระไกรโกษา ไปตั้งประชุมลี้พลที่เมืองพิษณุโลกอีกแห่งหนึ่ง แล้วยกทัพไปบรรจบกันที่เมืองหล่มฯ

ฝ่ายกองทัพเจ้าพระยาอภัยภูธรกับพระยาเพ็ชรพิชัยยกไปถึงพร้อมกัน ได้รบกับกองทัพเจ้าราชวงษ์เมืองเวียงจันทน์ตีกองทัพเจ้าราชวงษ์เมืองเวียงจันทน์แตกหนีไป เจ้าพระยาอภัยภูธรให้เจ้าพระยาเพ็ชรพิชัยอยู่รักษาเมืองหล่มฯ

ส่วนตัวเจ้าพระยาอภัยภูธรเองนั้น ยกทัพติดตามขึ้นไปเมืองเวียงจันทน์แต่หาทันได้รบกันไม่เพราะกองทัพใหญ่ที่ 1 ตีได้เมืองเวียงจันทน์เสียก่อนแล้ว

และได้พบกับหลักฐานอีกตอนหนึ่ง คือ คำให้การของพระยานรินทร์เจ้าเมืองศรีมุม *(เมืองจตุรัส)* มีใจความว่า

"ณ เดือนอ้าย ปีจอ อัฐศก จุลศักราช 1188 พ.ศ. 2369 มีข้อความถึงเมืองหล่มสักตอนหนึ่งว่า เจ้าอนุวงศ์บอกว่า รวมเมืองหล่มศักดิ์ (เมื่อก่อนเขียนอย่างนี้) เข้าด้วยกันแล้ว แต่ที่จริงหาเข้ากันไม่ บัดนี้เราคุมไพร่จะยกไปตีหล่มศักดิ์

ทางภูเวียง ให้อ้ายนามวงษ์เชียงใต เป็นกองหน้ายกไปก่อนครั้นอยู่มา อ้ายราชวงษ์จับเจ้าเมืองหล่มศักดิ์ กับอ้ายอุปราชมาส่งให้อ้ายอนุฯ ฆ่าเสียที่ลำปะชี แล้ว ข้าพเจ้ารู้ว่าอ้ายราชวงษ์รบกับกองทัพกรุงเทพฯ แตกหนีกลับขึ้นไปเมืองเวียงจันทน์ หาได้มาทางหนองบัวลำภูไม่......"

พ.ศ. 2372 เมื่อพระราชสุภาวดีจัดแจงเมืองนครเวียงจันทน์ได้เรียบร้อยแล้วก็กวาดต้อนพวกครัว *(พวกพลเมือง)* เข้ามามากแล้วต่างให้อพยพแยกย้ายกันไปอยู่ที่ลพบุรี สระบุรี สุพรรณบุรี และนครไชยศรี เป็นต้น

พระเจ้าอยู่หัวได้โปรดเกล้าฯ สถาปนาเจ้าพระราชสุภาวดีเป็นเจ้าพระยาบดินทรเดชาว่า ที่สมุหนายก เมื่อท่านอายุย่างเข้า 53 ปี *(จากหนังสือ 30 เจ้าพระยา)*

ดังนั้น ก็พอได้เค้าเรื่องแล้วว่า เมืองหล่มสักนี้เกิดขึ้นเมื่อเสร็จจากการปราบกบฏ เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์แล้วใน พ.ศ. 2372 เมื่อเกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ เจ้าราชวงษ์นามวงษ์และเชียงใต ยกกองทัพส่วนหนึ่งมายึดและจับเอาเจ้าเมืองหล่มกับอุปราชไปแล้วเจ้าอนุวงศ์ก็ฆ่าเสียที่ลำปะชี ตามคำให้การของพระยานรินทร์เจ้าเมืองศรีมุม คือ เจ้าเมืองจตุรัส

แต่เมื่อกองทัพพระยาอภัยภูธรไปถึงเมืองหล่มแล้ว ให้พระเพ็ชรพิชัย อยู่รักษาเมืองหล่มจึงหาคนที่ชำนาญทางนำทางมีนายคงชาวพื้นเมืองหล่มได้รับอาสาเป็นผู้นำทางนำทัพติดตามทันกับพาทัพไปจนปะทะกันที่หนองบังลำภู ฝ่ายทัพเจ้าราชวงษ์ของเจ้าอนุวงศ์ผละหนีแตกไปอีกทางหนึ่ง เมื่อเสร็จการปราบปรามกบฏเรียบร้อยแล้ว ตำแหน่งเจ้าเมืองอุปราชจึงว่างลง

เมื่อทางราชการฝ่ายกรุงเทพฯพิจารณาความดีความชอบให้แก่แม่ทัพนายกองเจ้าขุนมูลนายต่างๆ แล้วก็พิจารณาให้นายคง ผู้ช่วยติดตามนำทัพของพระยาภูธรด้วย

โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานบรรดาศักดิ์และตำแหน่งให้นายคง เป็นพระสุริยวงศาชนะสงครามรามภักดีวิริยกรมพาหะและให้เป็นเจ้าเมืองหล่ม ประทานพานทองคำให้เป็นเกียรติยศ

พระสุริยวงศาฯ *(คง)* เดินทางมาจากกรุงเทพฯ มายังเมืองหล่ม *(เข้าใจว่ามาทางเรือ)* ได้พักแรมอยู่ที่บ้านโพธิ์หรือบ้านท่ากกโพธิ์ ซึ่งอยู่ทางทิศใต้เมืองหล่ม (หล่มเก่า) ลงมาเป็นภูมิประเทศที่เหมาะสมเป็นเมือง และอยู่ริมแม่น้ำแควป่าสัก *(แต่ก่อนๆ มีน้ำมากเกือบตลอดปี)* เรือเดินได้ตลอดถึงกรุงเทพฯ เป็นที่ชอบใจเมื่อได้เป็นเจ้าเมืองแล้ว *(จะเป็นเวลากี่ปีหรือในปีต่อมาไม่ทราบแน่)*

จึงมาตั้งเมืองขึ้นใหม่ที่บ้านโพธิ์หรือบ้านท่ากกโพธิ์ สร้างจวนเจ้าเมืองขึ้น ซึ่งอยู่ทางฝ่ายซ้ายของแม่น้ำแควป่าสัก *(ที่เรียกว่าจวนเจ้าเมืองปัจจุบันนี้ เป็นที่ทำการเทศบาลและโรงสีกิจไพบูลย์)* มีบริเวณกว้างขวางตามสมควรในสมัยนั้น จึงได้สร้างวัดไว้กลางเมืองชื่อว่า **"วัดกลาง"** คือ **"วัดศรีมงคล"** ในปัจจุบันนี้

เดิมทีเมื่อแรกตั้ง ชาวพื้นเมืองชอบเรียกกันว่า หล่มเก่า หล่มใหม่ เมืองหล่มเดิม เรียกว่า หล่มเก่า ทางราชการฝ่ายปกครองให้ชื่อเป็นอำเภอวัดป่า *(บ้านโพธิ์คือตำบลวัดป่า)* ทั้งสองอำเภอนี้ต่อมารวมกัน ทางราชการใช้ชื่อว่า เมืองหล่มศักดิ์ และต่อมาตั้งเป็นจังหวัดหล่มศักดิ์

อันดับต่อมา อำเภอวัดป่า เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอหล่มสัก ตลอดจนตัวอักษรที่ใช้ก็เปลี่ยนมาตามลำดับ จนถึงปัจจุบันนี้

ปี พ.ศ. 2473-2474 จึงยุบจังหวัดหล่มศักดิ์รวมเข้ากันกับจังหวัดเพชรบูรณ์ และใช้มาตลอดจนทุกวันนี้

ตั้งแต่สร้างวัดกลาง หรือวัดศรีมงคลเป็นต้นมา มีเจ้าอาวาสทั้งหมด 17 องค์ ดังมีรายนามต่อไปนี้

1. พระอาจารย์หำ อติภทฺโท พ.ศ. 2354 - 2358
2. พระอาจารย์ก้อน กนฺตสาโร พ.ศ. 2358 - 2367
3. พระอาจารย์คูณ ญาณวีโร พ.ศ. 2367 - 2380
4. พระอาจารย์รินทร์ สิริปญฺโญ พ.ศ. 2380 - 2394
5. พระอาจารย์เที่ยง จนฺทสาโร พ.ศ. 2394 - 2412
6. พระอาจารย์สี ปภสฺสโร พ.ศ. 2512 - 2420
7. พระอาจารย์โสภา โชติปญฺโญ พ.ศ. 2540 - 2429
8. หลวงพ่อกอง ฐานธมฺโม พ.ศ. 2530 - 2442
9. พระอาจารย์หำ สุภาจาโร พ.ศ. 2442 - 2464
10. พระอาจารย์กัน กนฺตสีโล พ.ศ. 2464 - 2478
11. พระอาจารย์หนู ปสนฺโน พ.ศ. 2478 - 2480
12. พระมหาเสี่ยน กิตฺติปญฺโญ พ.ศ. 2481 - 2499
13. พระมหาหยวก อุตฺตรปญฺโญ พ.ศ. 2499 - 2502
14. พระครูวิจารณ์พัชรสิทธิ์ (บุญมา แขมนก) พ.ศ. 2502 - 2520
15. พระพิศาลพัชรกิจ (สมนึก อุตฺตรภทฺโท ทองยา) พ.ศ. 2520 - 2520
16. พระมหาจรสิทธิ์ โฆสโก ป.ธ.7 เจ้าอาวาส รก. พ.ศ. 2538 - 2539
17. พระครูอนุรักษ์พัชรกิจ (พระมหาสงวน อุตฺตมปญฺโญ ช่างเหล็ก) ป.ธ.4 น.ธ.เอก ศษ.บ. พ.ศ.2539 - ปัจจุบัน

ข้อมูล กันยายน พ.ศ.2541

ความสำคัญของวัด

1. เป็นสถานที่ใช้ถือน้ำพิพัฒน์สัตยาในสมัยโบราณ
2. เป็นสำนักเรียน ธรรม และ บาลี การศึกษานอกโรงเรียน
3. เป็นศูนย์กลางการเผยแพร่พระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบูรณ์
4. เป็นวัดที่พำนักของเจ้าคณะอำเภอหล่มสัก

ชื่อดีมีความหมาย

โบราณท่านถือมากกับวิธีการตั้งชื่อ ให้เป็นมงคล เพราะถือว่า มันเข้าไปเป็นส่วนช่วยให้สุขภาพเจ็บไข้ได้ป่วย หรือการทำอาชีพเจริญก้าวหน้าได้หรือไม่ได้ ซึ่งถ้าเป็นผู้ชายการตั้งชื่อ นิยมเริ่มต้นด้วยตัวอักษรที่เป็นเดช ซึ่งถือว่าเป็นอักษรแห่งอำนาจ หากหาไม่ได้ ก็หาตัวอักษรในหมวดอื่น ๆ แต่ต้องไม่มีตัวอักษรที่เป็นกาลกิณีเข้าไปปะปนอยู่ด้วย ส่วนที่เป็นผู้หญิงก็เริ่มต้นด้วยตัวอักษรหมวดศรี (สิริ) ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างเสน่ห์ สร้างความอ่อนน้อม สวยงาม หากหาไม่ได้ก็ใช้ตัวอักษรอื่น ๆ ได้แต่ต้องไม่มีตัวอักษรหมวดกาลกิณีอยู่ด้วย

ตารางหมวดอักษรสำหรับตั้งชื่อ

บริวาร	สระทั้งหมด	กขคฆง	จฉชฌญ	ฎฏฐฑฒ	บปผฝพฟภม	ศษสหฬฮ	ดตถทธน	ยรลว
อายุ	กขคฆง	จฉชฌญ	ฎฏฐฑฒณ	ดตถทธน	ยรลว	สระทั้งหมด	บปผฝพฟภม	ศษสหฬฮ
เดช	จฉชฌญ	ฎฏฐฑฒณ	ดตถทธน	บปผฝพฟภม	ศษสหฬฮ	กขคฆง	ยรลว	สระทั้งหมด
ศรี	ฎฏฐฑฒณ	ดตถทธน	บปผฝพฟภม	ยรลว	สระทั้งหมด	จฉชฌญ	ศษสหฬฮ	กขคฆง
มูละ	ดตถทธน	บปผฝพฟภม	ยรลว	ศษสหฬฮ	กขคฆง	ฎฏฐฑฒณ	สระทั้งหมด	จฉชฌญ
อุตสาหะ	บปผฝพฟภม	ยรลว	ศษสหฬฮ	สระทั้งหมด	จฉชฌญ	ดตถทธน	กขคฆง	ฎฏฐฑฒณ
มนตรี	ยรลว	ศษสหฬฮ	สระทั้งหมด	กขคฆง	ฎฏฐฑฒณ	บปผฝพฟภม	จฉชฌญ	ดตถทธน
กาลกิณี	ศษสหฬฮ	สระทั้งหมด	กขคฆง	จฉขฌญ	ดตถทธน	ยรลว	ฎฏฐฑฒณ	บปผฝพฟภม

ในการตั้งชื่อนั้นของคนที่เกิดในวันต่างๆ นั้น โบราณาจารย์ได้แสดงการจัดระเบียบตัวอักษรเป็นบริวาร อายุ เดช ศรี มูละ อุตสาหะ มนตรี และกาฬกิณี และในการตั้งชื่อนั้นท่านให้เว้นตัวอักษรกาลกิณี เพราะถือว่าหากมีปะปนอยู่จะทำให้สุขภาพร่างกายมีโรคภัยไข้เจ็บไม่อยู่สุขสบาย ประกอบอาชีพการงานไม่ก้าวหน้า

สวดมนต์ทำวัตรเช้า (ย่อ)

โย โส ภะคะวา อระหัง สัมมาสัมพุทโธ สวากขาโต เยนะ ภะคะวะตา ธัมโม สุปะฏิปันโน ยัสสะ ภะคะโต สาวะกะสังโฆ ตัมมะยัง ภะคะวันตัง สะธัมมัง สะสังฆัง อิเมหิ สักกาเรหิ ยถาระหัง อาโรปิเตหิ อภิปูชยามะ สาธุ โน ภันเต ภะคะวา สุจิระปะรินิพพุโตปิ ปัจฉิมาชะนะตานุกัมปะมานะสา

อิเม สักกาเร ทุคคะตะปัณณาการะภูเต ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะฯ อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา พุทธัง ภะคะวันตัง อภิวาเทมิ *(กราบ)*

สวากขาโต ภะคะวาตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสมิ *(กราบ)*

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สังฆังนะมามิ *(กราบ)*

(หันทะ มะยัง พุทธัสสะ ภะคะวะโต ปุพพะภาคะนมะการัง กะโรมะ เส)

นะโมตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ

(ว่า 3 จบ)

(หันทะ มะยัง พุทธาภิตุติง กะโรมะ เส)

โย โส ตะถาคโต อะหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะ–สัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อนุตตะโร ปุริสะธัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวา โย อิมัง โลกัง

สะเทวะกัง สะมาระกัง สะพรัมหมะกัง สัสสะมะณะ-

พราหมะณิง ปะชัง สะเทวะมะนุสสัง สะยัง อะภิญญา

สัจฉิกัตวา ปะเวเทสิ โย ธัมมัง เทเสสิ อาทิกัลยาณัง

มัชเฌกัลยาณัง ปะริโยสานะกัลยาณัง สาตถัง สะพยัญชะนัง

เกวละปริปุณณัง ปะริสุทธัง พรัหมะจะริยัง ปะกาเสสิ

ตะมะหัง ภะคะวันตัง อะภิปูชะยามิ ตะมะหัง ภะคะวันตัง

สิระสานะมามิฯ

(หันทะ มะยัง ธัมมาภิถุติง กโรมะเส)

โย โส สุปะฏิปันโน ภะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปฏิปันโน

ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต

สาวะกะสังโฆ สามีจิปะฏิปันโน ภะคะโต สาวะกะสังโฆ

ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะปุริสะปุคคะลา เอสะ

ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเหยโย ทักขิเณยโย

อัญชลีกะระณีโย อนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสะ ตะมะหัง

สังฆัง อะภิปูชะยามิ ตะมะหัง สังฆัง สิระสา นะมามิฯ

อุกาสะ วันทามิ ภันเต อะปะราธัง ขะมะถะ เม ภันเต

มะยา กะตัง ปุญญัง สามินา อะนุโมทิตัพพัง สามินา กะตัง

ปุญญัง มัยหัง ทาตัพพัง สาธุ สาธุ อะนุโมทามิ

สวดมนต์ทำวัตรเย็น (ย่อ)

โย โส ภะคะวา อะระหัง สัมมา สัมพุทโธ สวากขาโต

เยนะภะคะวะตา ธัมโม สุปะฏิปันโน ยัสสะ ภะคะวะโต

สาวะกะสังโฆ ตัมมะยัง ภะคะวันตัง สะธัมมัง สะสังฆัง อิเมหิ

สักกาเรหิ ยะถาระหัง อาโรปิเตหิ อภิปูชะยามะ สาธุโน ภันเต

ภะคะวา สุจิระปะรินิพพุโตปิ ปัจฉิมาชะนะตานุกัมปะมานะสา

อิเม สักกาเร ทุคคะตะปัณณาการะภูเต ปะฏิคคัณหาตุ

อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะฯ

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา พุทธัง ภะคะวันตัง

อะภิวาเทมิ *(กราบ)*

สวากขาโต ภะคะวะโต ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิฯ *(กราบ)*

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ

(กราบ)

(หันทะ มะยัง พุทธัสสะ ภะคะวะโต ปุพพะภาคะนะมะ-

การัญเจวะ พุทธานุสสะตินะยัญจะกโรมะ เส)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ

(ว่า 3 จบ)

ตัง โข ปะนะ ภะคะวันตัง เอวัง กัลยาโณ กิตติสัทโท อัพภุคะโต อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะสัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติฯ

กาเยนะ วาจายะ วะเจตะสา วา พุทเธ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง พุทโธ ปะฏิคคัณหาตุ อัจจะยันตัง กาลันตะเร สังวะริตุง วะ พุทเธฯ

(หันทะ มะยัง ธัมมานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส)

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหีติฯ

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตสา วา ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะมายัง ธัมโม ปะฏิคัณหาตุ อัจจะยันตัง กาลันตะเร สังวะริตุง วะ ธัมเมฯ

(หันทะ มะยัง สังฆานุสสะตินะยัง กโรมะ เส)

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สาวะกะสังโฆ สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต

สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโน ปาหุเนยโน ทักขิเนยโย อัญชลีกะระณีโย อะรุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติฯ

กาเยนะ วาจายะ เจตะสา วา สังเฆ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยายัง สังโฆ ปะฏิคัณหาตุ อัจจะยันตัง การันตะเร สังวะริตุง วะ สังเฆ

กำหนดพระราชทานเพลิงศพ

พระพิศาลพัชรกิจ (สมนึก อุตฺตรภทฺโท)

อดีตเจ้าอาวาสวัดศรีมงคล เจ้าคณะอำเภอหล่มสัก

ณ ฌาปนสถานวัดศรีมงคล

ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

หมายกำหนดการ

วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2541

เวลา 11.00 น. ถวายภัตตาหารเพล

เวลา 20.00 น. สวดพระอภิธรรม

วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ.2541

เวลา 07.00 น. ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์

เวลา 10.00 น. พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ 10 รูป สวดพระพุทธมนต์

เวลา 11.00 น. ถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์

เวลา 15.00 น. อัญเชิญศพขึ้นประดิษฐานบนเมรุ

เวลา 20.00 น. สวดพระอภิธรรม

วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.2541

เวลา 07.00 น. ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์

เวลา 10.00 น. พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ 10 รูป สวดพระพุทธมนต์

เวลา 11.00 น. ถวายภัตตาหารเพล

เวลา 13.00 น. แสดงพระธรรมเทศนา

เวลา 14.30 น. พระสงฆ์ 54 รูปสวดมาติกาบังสุกุล

เวลา 16.00 น. ประกอบพิธีพระราชทานเพลิง

วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2541

เวลา 07.00 น. เก็บอัฐิ

เวลา 07.30 น. ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์